

РУХАНИ ЖАҢҒЫРУ

Дайындаған: Пип 4 курс Қасен М
Тексерген: Жұбаназарова Н.С

- *Мақсатымыз айқын, бағытымыз белгілі*
- *әлемдегі ең дамыған 30 елдің қатарына қосылу.*

Рухани жаңғыру бағытында атқарылған ауқымды жұмыстар

- 2004 жылы «Мәдени мұра» бағдарламасы аясында Қазақстан аумағындағы тарихи-мәдени ескерткіштер мен нысандарды жаңғырттық.
- 2013 жылы «Халық – тарих толқынында» бағдарламасы арқылы әлемнің ең белді архивтерінен төл тарихымызға қатысты құжаттарды жүйелі түрде жинап, зерттедік.

I. XXI ҒАСЫРДАҒЫ ҰЛТТЫҚ САНА ТУРАЛЫ

- XX ғасырдағы батыстық жаңғыру үлгісінің бүгінгі заманның болмысына сай келмеуінің сыры неде? Меніңше, басты кемшілігі – олардың өздеріне ғана тән қалыбы мен тәжірибесін басқа халықтар мен өркениеттердің ерекшеліктерін ескермей, бәріне жаппай еріксіз таңуында. Әжептәуір жаңғырған қоғамның өзінің тамыры тарихының тереңінен бастау алатын рухани коды болады.*

*Жаңа тұрпатты жаңғырудың ең басты шарты —
сол ұлттық кодыңды сақтай білу.*

- Жаңғыру
- жаңғырық

*Замана сынынан сүрінбей өткен
озық дәстүрлерді табысты
жаңғырудың маңызды
алғышарттарына айналдыра
білу қажет.*

*Егер жаңғыру елдің ұлттық-
рухани тамырынан нәр ала
алмаса, ол адасуға бастайды*

Қазақстандықтардың санасын жаңғыртудың бірнеше бағыты

- *1. Бәсекелік қабілет*
- *2. Прагматизм*
- *3. Ұлттық бірегейлікті сақтау*
- *4. Білімнің салтанат құруы*
- *5. Қазақстанның революциялық емес, эволюциялық дамуы*
- *6. Сананың ашықтығы*

1. Бәсекелік қабілет

- Қазіргі таңда жеке адам ғана емес, тұтас халықтың өзі бәсекелік қабілетін арттырса ғана табысқа жетуге мүмкіндік алады.
- **Бәсекелік қабілет** дегеніміз – ұлттың аймақтық немесе жаһандық нарықта бағасы, я болмаса сапасы жөнінен өзгелерден ұтымды дүние ұсына алуы. Бұл материалдық өнім ғана емес, сонымен бірге, білім, қызмет, зияткерлік өнім немесе сапалы еңбек ресурстары болуы мүмкін.
- Болашақта ұлттың табысты болуы оның табиғи байлығымен емес, адамдарының бәсекелік қабілетімен айқындалады. Сондықтан, әрбір қазақстандық, сол арқылы тұтас ұлт ХХІ ғасырға лайықты қасиеттерге ие болуы керек. Мысалы, **компьютерлік сауаттылық, шет тілдерін білу, мәдени ашықтық** сияқты факторлар әркімнің алға басуына сөзсіз қажетті алғышарттардың санатында.
- Сол себепті, **«Цифрлы Қазақстан», «Үш тілде білім беру», «Мәдени және конфессияаралық келісім»** сияқты бағдарламалар – ұлтымызды, яғни барша қазақстандықтарды ХХІ ғасырдың талаптарына даярлаудың қамы.

2. Прагматизм

- **Прагматизм** – өзіңнің ұлттық және жеке байлығыңды нақты білу, оны үнемді пайдаланып, соған сәйкес болашағыңды жоспарлай алу, ысырапшылдық пен астамшылыққа, даңғойлық пен кердеңдікке жол бермеу деген сөз. Қазіргі қоғамда шынайы мәдениеттің белгісі – орынсыз сән-салтанат емес. Керісінше, ұстамдылық, қанағатшылдық пен қарапайымдылық, үнемшілдік пен орынды пайдалану көргенділікті көрсетеді.
- Нақты мақсатқа жетуге, білім алуға, саламатты өмір салтын ұстануға, кәсіби тұрғыдан жетілуге басымдық бере отырып, осы жолда әр нәрсені ұтымды пайдалану – **мінез-құлықтың прагматизмі** деген осы.
- **Реализм мен прагматизм** ғана таяу онжылдықтардың ұраны болуға жарайды.

3. Ұлттық бірегейлікті сақтау

- *Ұлттық жаңғыру* деген ұғымның өзі ұлттық сананың кемелденуін білдіреді.
- Біріншіден, ұлттық сана-сезімнің көкжиегін кеңейту.
- Екіншіден, ұлттық болмыстың өзегін сақтай отырып, оның бірқатар сипаттарын өзгерту.

•Ұлттық рухымыз бойымызда қалуы тиіс

- Ұлттық салт-дәстүрлеріміз

- тіліміз

- музыкамыз

- әдебиетіміз

- жоралғыларымыз

- **Рухани мәдениетіміз**
  - Абайдың даналығы
  - Жамбылдың жырлары
  - Құрманғазының күйлері
  - Әуезовтің ғұламалығы
  - ғасырлар қойнауынан жеткен бабалар үні

- **Жаңғыру** ұғымының өзі мейлінше көнерген, жаһандық әлеммен қабыспайтын кейбір дағдылар мен әдеттерден арылу дегенді білдіреді.
- **Ешқашан бұлжымайтын 2 ереже:**

- Біріншісі – ұлттық код, ұлттық мәдениет сақталмаса, ешқандай жаңғыру болмайды.
- Екіншісі – алға басу үшін ұлттың дамуына кедергі болатын өткеннің кертартпа тұстарынан бас тарту керек

4. Білімнің салтанат құруы

- Тәуелсіздік жылдарында қыруар жұмыс жасалды. Біз он мыңдаған жасты әлемнің маңдайалды университеттерінде оқытып, дайындадық. Бұл жұмыс өткен ғасырдың тоқсаныншы жылдарының басында қолға алынған **«Болашақ»** бағдарламасынан басталды. Елімізде өте жоғары деңгейдегі бірқатар **университеттер ашылды, зияткерлік мектептер жүйесі** қалыптасты. Басқа да көптеген іс тындырылды.
- Табысты болудың ең іргелі, басты факторы білім екенін әркім терең түсінуі керек. Жастарымыз басымдық беретін межелердің қатарында білім әрдайым бірінші орында тұруы шарт. Себебі, құндылықтар жүйесінде **білімді** бәрінен биік қоятын ұлт қана табысқа жетеді.

5. Қазақстанның революциялық емес, эволюциялық дамуы

Өткен XX ғасыр халқымыз үшін қасіретке толы, зобалаң да зұлмат ғасыр болды.

- **Біріншіден**, ұлттық дамудың көнеден жалғасып келе жатқан өзімізге ғана тән жолы біржола күйретіліп, қоғамдық құрылымның бізге жат үлгісі еріксіз таңылды.
- **Екіншіден**, ұлтымызға адам айтқысыз демографиялық соққы жасалды. Оның жарасы бір ғасырдан бері әлі жазылмай келеді.
- **Үшіншіден**, қазақтың тілі мен мәдениеті құрдымға кете жаздады.
- **Төртіншіден**, еліміздің көптеген өңірлері экологиялық апат аймақтарына айналды. Әрине, тарих тек ақтаңдақтардан тұрмайды. XX ғасыр Қазақстанға бірқатар игіліктерін де берді. Индустрияландыруды, әлеуметтік және өндірістік инфрақұрылымдардың құрылуын, жаңа интеллигенцияның қалыптасуын осыған жатқызуға болады. Бұл кезеңде елімізде белгілі бір жаңғыру болды. Бірақ, бұл – ұлттың емес, аумақтың жаңғыруы еді. Біз тарихтың сабағын айқын түсінуіміз керек. Революциялар дәуірі әлі біткен жоқ. Тек оның формасы мен мазмұны түбегейлі өзгерді.

6. Сананың ашықтығы

- *«Өзімдікі ғана таңсық, өзгенікі – қаңсық» деп кері тартпай, ашық болу, басқалардың ең озық жетістіктерін қабылдай білу, бұл – табыстың кілті, әрі ашық зерденің басты көрсеткіштерінің бірі.*
- *Егер қазақстандықтар жер жүзіне үйден шықпай, терезеден телміріп отырып баға беретін болса, әлемде, құрлықта, тіпті іргедегі елдерде қандай дауыл соғып жатқанын көре алмайды.*
- *Көкжиектің арғы жағында не болып жатқанын да біле алмайды. Тіпті, бірқатар ұстанымдарымызды түбегейлі қайта қарауға мәжбүрлейтін сыртқы ықпалдардың байыбына барып, түсіне де алмай қалады.*

Сананың ашықтығы зерденің үш ерекшелігін білдіреді:

- **Біріншіден**, ол дүйім дүниеде, Жер шарының өзіне қатысты аумағында және өз еліңнің айналасында не болып жатқанын түсінуге мүмкіндік береді.
- **Екіншіден**, ол жаңа технологияның ағыны алып келетін өзгерістердің бәріне дайын болу деген сөз. Таяудағы он жылда біздің өмір салтымыз: жұмыс, тұрмыс, демалыс, баспана, адами қатынас тәсілдері, қысқасы, барлығы түбегейлі өзгереді. Біз бұған да дайын болуымыз керек.
- **Үшіншіден**, бұл – өзгелердің тәжірибесін алып, ең озық жетістіктерін бойға сіңіру мүмкіндігі. Азиядағы екі ұлы держава – Жапония мен Қытайдың бүгінгі келбеті – осы мүмкіндіктерді тиімді пайдаланудың нағыз үлгісі.

Қолға алынатын жобалар:

- 1. *Латын әліпбиіне көшу жобасы*
- 2. *«Жаңа гуманитарлық білім. Қазақ тіліндегі 100 жаңа оқулық» жобасы*
- 3. *«Туған жер» бағдарламасы*
- 4. *«Қазақстанның қасиетті рухани құндылықтары» немесе «Қазақстанның киелі жерлерінің географиясы» жобасы*
- 5. *«Жаһандағы заманауи қазақстандық мәдениет» жобасы*
- 6. *«Қазақстандағы 100 жаңа есім» жобасы*

ҚОРЫТЫНДЫ

- Мемлекет пен ұлт құрыштан құйылып, қатып қалған дүние емес, үнемі дамып отыратын тірі ағза іспетті. Ол өмір сүру үшін заман ағымына саналы түрде бейімделуге қабілетті болуы керек.
- Жаңа жаһандық үрдістер ешкімнен сұрамай, есік қақпастан бірден төрге озды. Сондықтан, заманға сәйкес жаңғыру міндеті барлық мемлекеттердің алдында тұр.
- Сынаптай сырғыған уақыт ешкімді күтіп тұрмайды, жаңғыру да тарихтың өзі сияқты жалғаса беретін процесс.
- Екі дәуір түйіскен өліара шақта Қазақстанға түбегейлі жаңғыру және жаңа идеялар арқылы болашағын баянды ете түсудің теңдессіз тарихи мүмкіндігі беріліп отыр.
- Мен барша қазақстандықтар, әсіресе, жас ұрпақ жаңғыру жөніндегі осынау ұсыныстардың маңызын терең түсінеді деп сенемін.
- Жаңа жағдайда жаңғыруға деген ішкі ұмтылыс – біздің дамуымыздың ең басты қағидасы. Өмір сүру үшін өзгере білу керек. Оған көнбегендер тарихтың шаңына көміліп қала береді.